

Motion om att värna stadens föreningsliv från vräkningar till följd av hyreshöjande renoveringar

Motion av Jan Jönsson och Björn Ljung (båda L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson och Björn Ljung (båda L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ger stadens nämnder och styrelser i uppdrag att prioritera renovering och underhåll av Stockholms stads kulturhistoriska byggnader, utreda hur budgeten kan prioritera dessa arbeten och utreda inrättandet av en kulturhistorisk fond för ändamålet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, kulturnämnden, Stockholms Stadshus AB, Brukarföreningen Stockholm, Fremia, Röda Korset och Stockholm läns Bildningsförbund.

Brukarföreningen Stockholm och Röda Korset har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen att ett rikt föreningsliv är av stor vikt för stadens demokratiska mål. Kontoret noterar också att staden just nu utreder en hyresmodell som ligger i linje med det som motionärerna vill uppnå och bedömer att utredningen därför bör genomföras innan andra parallella åtgärder vidtas.

Fastighetsnämnden delar uppfattningen om att renovering och underhåll av stadens kulturhistoriska byggnader är angeläget. Samtidigt noterar de att det förutsätter både investeringsmedel samt medel för löpande kostnader för ränta och avskrivningar, något nämnden måste få täckning för vilket kräver tillskott på intäktssidan.

Kulturnämnden ser positivt på finansieringslösningar som kan komma stadens hela fastighetsbestånd till godo. Nämnden vill dock understryka vikten av att utreda vilka juridiska och ekonomiska konsekvenser som en ny finansieringsmodell innebär.

Stockholms Stadshus AB delar uppfattningen att det finns ett behov av lokaler så att föreningar kan bedriva sin verksamhet, samtidigt som föreningar ofta har små ekonomiska resurser för att hantera hyreshöjningar. Koncernledningen vill samtidigt påtala att hyresintäkterna måste täcka kostnaderna om stadens bostadsbolag ska kunna fortsätta investera och underhålla sina fastigheter.

Fremia tillstyrker motionens tre att-satser. Fremia föreslår också att staden antar tydliga riktlinjer för hyresjusteringar vid renovering för ideell och idéburen sektor, inför trappningsmodeller för hyresövergångar, säkerställer evakueringslösningar med återflyttningsrätt samt etablerar en strukturerad dialog- och förhandlingsordning med berörda föreningar och de kommunala fastighetsägarna.

Stockholm läns Bildningsförbund noterar att tilltagande hyror är ett stort problem för studieförbunden, som redan drabbats hårt av nedskärningar av statliga medel med 30 procent. De anser dock att problemet till stor del skulle kunna avhjälpas genom att staden använder sig av differentierad hyressättning, snarare än de åtgärder som föreslås i motionen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Inom stadens fastighetsbestånd inryms en rad olika samhällsviktiga funktioner och verksamheter som har stort värde för stockholmarna. Dessa gemensamma tillgångar utgör en av flera grundvalar i den rödgröna majoritetens målsättning att skapa en stad för alla.

Men de senaste åren har vi gått mot en utveckling där en allt större del av nämndernas och kulturverksamheters ekonomi går till lokalhyreskostnader istället för till verksamheten. Dessutom har flera av stadens kulturhistoriskt värdefulla byggnader i stadens bestånd tillåtits förfalla under flera decennier.

Ett grundläggande problem har varit att fastighetsnämnden inte har haft rådighet att påbörja renoveringar av fastigheter där hyresgäster saknas, eller saknar betalningsförmåga att möta de hyresökningar som renoveringarna skulle medföra. Detta har lett till att vissa fastigheter har kunnat upprustas medan andra tillåtits förfalla, oavhängighet deras eventuella kulturvärden för stockholmarna. Och där det funnits föreningar med låg betalningsförmåga har de hotats med vräkning. Det har alltså funnits ett inbyggt systemfel i hur investeringar görs, ett systemfel som utgår från ekonomisk nytta snarare än samhällsnytta.

Motionärernas förslag på lösning är att inrätta en kulturhistorisk fond som ska säkra det långsiktiga underhållet och förvaltningen av fastighetsnämndens kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Förslaget är behjärtansvärt, men är tyvärr varken långsiktigt

eller praktiskt. Pengarna räcker inte särskilt långt. I Liberalernas oppositionsbudget avsätts 250 miljoner kronor under perioden 2023 – 2026 för ändamålet, vilket i praktiken inte åstadkommer mycket när det ställs mot de investeringar som krävs i stadens kulturhistoriskt värdefulla bestånd. I vår budget har vi under samma period avsatt 302 miljoner kronor bara för lokalanpassning av stadens ateljéer.

Motionärerna verkar sakna kunskap kring hur hyresnivåerna i fastighetsnämndens bestånd fungerar. Som fastighetsnämnden pedagogiskt noterar i sitt remissvar kräver upprustning och underhåll både investeringsmedel och medel för löpande kostnader, såsom räntor och avskrivningar, det vill säga hyresintäkter. Med andra ord så sänks inte kulturföreningars hyresnivåer bara för att staden tillskjuter investeringsmedel till fastighetsnämnden, snarare ökar hyrorna.

Tilltagande hyror och förfallet av kulturhistoriska byggnader är därmed ett strukturellt problem som kräver strukturella lösningar inte enskilda, om än behjärtansvärda satsningar.

Den rödgröna majoriteten har påbörjat ett sådant strukturellt skifte. Vi har i stadens investeringsstrategi nu tydliggjort fastighetsnämndens ansvar att vårda sina byggnader med kulturhistoriska värden, i särskilda fall oaktat hyresgästens betalningsförmåga. På så sätt möjliggörs upprustningen av fastigheter med underhållsskulder som växt till sig under decennier.

Dessutom har vi initierat en stärkt samordning inom staden där kulturnämnden utreds som förstahandshyresgäst för ett antal fastigheter med viktiga kulturvärden och kulturverksamhet för staden som helhet. I piloten ingår Pelarbacken, där Södergården verkar, och Hägerstensåsens medborghus. Genom en sådan lösning kan staden ta ett helhetsansvar: rusta upp fastigheterna långsiktigt och samtidigt skapa stabilare villkor för de organisationer som fyller lokalerna med verksamhet, snarare än att låta renoveringar bli en mekanism för undanträngning.

Jag delar motionärernas utgångspunkt att ett rikt föreningsliv är centralt för stadens demokratiska mål och att underhållet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader behöver prioriteras. Den rödgröna majoriteten har påbörjat nödvändiga reformer för att ta ansvar både för stadens fastigheter och för verksamheterna som finns i dem.

Bilaga

Motion om att värna stadens föreningsliv från vräkningar till följd av hyreshöjande renoveringar, dnr KS 2025/431-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen

2. Att därutöver anför

Stockholms föreningsliv är en ovärderlig del av stadens sociala sammanhållning. Det är i föreningarna barn och unga hittar gemenskap, det är där vuxna möts och engagerar sig, och det är genom föreningslivet som våra kulturhistoriska byggnader fylls med liv och görs tillgängliga för stockholmarna. Samtidigt har vi gång på gång sett hur föreningar tvingas bära konsekvenserna av långvarigt eftersatt underhåll, när renoveringar till slut genomförs och leder till kraftigt höjda hyror eller i värsta fall vräkningar. Det slår hårt mot verksamheterna och mot de människor som är beroende av dem.

I detta delar vi den bedömning som civilsamhällets organisation Fremia lyfter i sitt remissvar. Fremia pekar tydligt på att civilsamhällets och den idéburna sektorns samhällsvärden, såsom delaktighet, inkludering, folkhälsa och gemenskap, inte fångas i traditionella investeringskalkyler. När hyreshöjningar efter renovering genomförs utan skydd, framförhållning eller dialog riskerar föreningar att trängas undan från attraktiva lägen där deras verksamheter gör som störst nytta.

Liberalerna menar att staden måste ta ett större och mer samlat ansvar. Det räcker inte att konstatera att renoveringar kräver kostnadstäckning. Politiken måste också ta ansvar för konsekvenserna. Därför vill vi se strukturer som gör det möjligt att både rusta upp stadens kulturhistoriskt värdefulla fastigheter och samtidigt ge föreningslivet rimliga och långsiktigt hållbara villkor.

I linje med detta ser vi behovet av förslag om tydligare riktlinjer för hyresjusteringar vid renovering av lokaler som används av ideell och idéburen sektor. Trappade hyresövergångar, ökad transparens i hyressättningen samt dialogbaserade processer kan skapa den förutsebarhet som föreningslivet behöver för att kunna planera sin verksamhet över tid.

Mot denna bakgrund ser vi att förslaget om att inrätta en kulturhistorisk fond, kan bidra till att täcka de kostnader som uppstår när stadens mest värdefulla byggnader rustas upp. En sådan fond kan användas för att undvika hyreschocker genom exempelvis tidsbegränsade hyresstöd i samband med renoveringar och därmed skapa stabilitet för föreningar som ofta verkar med små ekonomiska marginaler. Detta är inte en lyx, utan en nödvändig investering i både stadens kulturarv och ett starkt civilsamhälle.

För oss Liberaler är föreningslivet inget särintresse, utan en grundbult i ett levande och inkluderande Stockholm. Med tydligare riktlinjer, stärkt dialog med civilsamhället och en kulturhistorisk fond kan renoveringar bli en möjlighet för både stadens byggnader och de verksamheter som ger dem liv och mening.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 18 februari 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Jan Jönsson och Björn Ljung (båda L) har väckt en motion i kommunfullmäktige om att värna stadens föreningsliv från vräkningar till följd av hyreshöjande renoveringar. Motionärerna beskriver hur föreningar som driver sin verksamhet i stadens kulturhistoriska fastigheter, där det planeras stora renoveringar, riskerar läggas ner eller tvingas bort på grund av ökade hyreskostnader.

I motionen framförs att Stockholm stad borde gå före när det gäller att upprätthålla underhåll och service av våra kulturhistoriskt viktiga fastigheter men att detta inte bör göras på stadens föreningslivs bekostnad. Av denna anledning föreslås att utreda förutsättningarna att prioritera detta i kommunfullmäktiges årliga budget samt utreda att inrättandet av en fond för viktiga investeringar i fastigheter med kulturhistoriska värden.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, kulturnämnden, Stockholms Stadshus AB, Brukarföreningen Stockholm, Fremia, Röda Korset och Stockholm läns Bildningsförbund.

Brukarföreningen Stockholm och Röda Korset har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att ett rikt föreningsliv är av stor vikt för stadens demokratiska mål. Att staden tillgodoser ändamålsenliga och tillgängliga lokaler är en förutsättning för många föreningars verksamhet.

Idag bedrivs många viktiga verksamheter av stadens lokalförvaltande organisationer som får stöd från kulturnämnden och förvaltar lokaler åt staden. Flera av dessa organisationer är verksamma i fastighetsnämndens fastigheter med höga kulturhistoriska värden. I kommunstyrelsens beslut den 18 juni 2025 för *Uppföljning av budget 2025 - Tertiärrapport 1 per den 30 april med helårsprognos* (dnr KS 2025/580) uppmanades kulturnämnden att anta rollen som förstahandshyresgäst i de fastigheter i fastighetsnämndens bestånd som idag huserar lokalförvaltande organisationer som står inför renoveringar och därmed nya hyresförhållanden. Kulturnämnden uppmanades att ingå i hyresavtal med fastighetsnämnden avseende två utpekade fastigheter.

Stadsledningskontoret noterar att det i finansborgarrådets förslag till budget 2026 ges i uppdrag till kulturnämnden att utreda en hyresmodell likt den som kulturnämnden uppmanades att ingå med fastighetsnämnden under 2025. Denna utredning ligger i

linje med det som motionärerna vill uppnå och kontoret bedömer att utredningen därför bör genomföras innan andra parallella åtgärder vidtas.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2025 följande.

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Hansi Karppinen (L), se Reservationer m.m.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Ett fungerade föreningsliv bidrar både till gemenskap, delaktighet och ett rikt utbud av aktiviteter som stärker både social sammanhållning och lokal utveckling. Att prioritera renovering och underhåll av stadens kulturhistoriska byggnader ser kontoret också som angeläget, men det förutsätter både investeringsmedel samt medel för löpande kostnader för ränta och avskrivningar, något kontoret måste få teckning för och alltså även kräver tillskott på intäktssidan. Kontoret har under de senaste åren slutfört ett antal större byggnads- och renoveringsprojekt. I beståndet kvarstår alltså ett uppdämt behov av renovering och planerat underhåll. Det åldrande beståndet och underhållsskulden gör att kontoret fortsatt står inför stora utmaningar.

Förr eller senare behöver alla byggnader som ska bevaras genomgå omfattande renoveringar. Vid dessa tillfällen behöver gällande lagar och regler som till exempel rör myndighetskrav och kulturklassning efterlevas. Här ingår också anpassningar som måste göras för att uppfylla stadens miljö- och tillgänglighetsmål. Detta innebär investeringar som måste täckas av anpassade hyresnivåer eller budgetjusteringar.

Ett stort antal av kontorets byggnader har höga eller synnerligen höga kulturhistoriska värden (grön- respektive blåklassade), vilket påverkar kontorets förvaltningskostnader. Kontoret innehar även åtta byggnadsminnen i sitt bestånd. Dessa byggnader har en stor betydelse för förståelsen av stadens historia och utveckling samt för Stockholms gemensamma kulturarv. Byggnaderna fungerar ofta som lokaler åt verksamheter inom föreningslivet, viktiga för ett starkt civilsamhälle. Drift- och underhållskostnaderna för dessa byggnader är höga och lokalernas standard och skick ligger också till grund för hyresnivåerna.

Det är många föreningar som hyr lokaler av kontoret. Ett flertal av dessa hyresgäster har svårt att betala den hyran som är nödvändig för att kontoret ska få full kostnadstäckning över tid.

Kontoret hyr också ut lokaler till andra förvaltningar inom staden, som i sin tur hyr ut till föreningar i andra hand. Historiskt har dessa internhyror inte heller gett ett nollresultat för kontoret, som inte har haft insyn i vilken hyra andra förvaltningar tar vid dessa andrahandsuthyrningar. För att i framtiden säkerställa bättre

kostnadstäckning för dessa objekt pågår inom kontoret ett arbete med att ta fram en hyresmodell, baserad på en självkostnadsprincip, för dessa interna hyresgäster.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 november 2025 följande.

1. Kulturnämnden överlämnar kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Isabel Smedberg-Palmqvist (L), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen instämmer i att en höjd hyra till följd av omfattade renoveringar kan innebära stora utmaningar för föreningar och andra aktörer inom stadens fria kulturliv. Det gäller särskilt i tider av inflation som riskerar att urholka ekonomiska bidrag till förenings- och kulturliv.

Kulturförvaltningen håller med om att underhållet av stadens kulturhistoriskt värdefulla byggnader delvis är eftersatt. Det är viktigt att dessa värdefulla miljöer underhålls på ett adekvat sätt för att säkerställa att de bevaras för framtiden. Ett första steg bör vara att se över renoveringsbehoven för stadens samlade bestånd av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter. Kulturförvaltningen, genom Stadsmuseet, bidrar gärna med kulturmiljöexpertis i ett sådant arbete förutsatt att erforderliga budgetmedel kan tillsättas. Ansvar för en sådan översyn bör dock ligga på fastighetsägaren.

Kulturförvaltningen ser positivt på finansieringslösningar som kan komma stadens hela fastighetsbestånd till godo och som bygger på samverkan och samarbete mellan stadens olika förvaltningar och bolag. Kulturförvaltningen vill understryka betydelsen av att nya finansieringslösningar behöver utredas noga. Det är viktigt att utreda vilka juridiska och ekonomiska konsekvenser som en ny finansieringsmodell innebär.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 26 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen delar uppfattningen att det finns ett behov av lokaler så att föreningar kan bedriva sin verksamhet, samtidigt som föreningar ofta har små ekonomiska resurser för att hantera hyreshöjningar. Koncernledningen vill samtidigt påtala att hyresintäkterna måste täcka kostnaderna om stadens bostadsbolag ska kunna fortsätta investera och underhålla sina fastigheter. För låga hyror innebär för fastighetsägare lägre driftnetton och minskat utrymme för underhåll i fastigheterna.

Underremiss

AB Stockholmsshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Som ett av stadens bostadsbolag med förvaltningsansvar för flera kulturhistoriskt värdefulla fastigheter, förstår bolaget motionärernas initiativ och delar i hög grad de utmaningar som beskrivs i motionen. Det ideella engagemanget bidrar i hög grad till social hållbarhet, trygghet och inkludering och stärker i många fall det lokala engagemanget för de områden där verksamheten bedrivs.

Bolaget anser att staden, istället för att inrätta en kulturhistorisk fond, bör se över hur bidrag till de verksamheter som avses i motionen skulle kunna utgöra ett hållbart stöd. Hyresnivåer för lokaler baseras inte på omfattningen av fastighetens underhållsbehov, utan bygger på lokalens läge och de marknadsmässiga hyresnivåer som gäller där samt behov av de verksamhetsanpassningar som den aktuella lokalen kräver. Sänkta hyror innebär för fastighetsägare lägre driftnetton och minskat utrymme för underhåll i fastigheterna vilket leder till försämrade fastighetsvärden.

Bolaget vill vidare belysa svårigheten som finns generellt för föreningar och ideella organisationer vid förhyrning av lokaler då den ideella sektorn som regel är momsbefriad. För en fastighetsägare är det ekonomiskt mer fördelaktigt att hyra ut lokaler till momspliktiga verksamheter. Sedan 2024 pågår en statlig utredning med syftet att underlätta uthyrning av lokaler till momsbefriade verksamheter.

Utredningen ska redovisa sina slutsatser och förslag senast den 30 januari 2026.

AB Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska bostäders dotterbolag Stadsholmen har ett särskilt uppdrag att äga, rusta och förvalta fastigheter med kulturhistoriska värden. Stadsholmen förvaltar flera fastigheter innehållande föreningsverksamhet. Bolaget delar uppfattningen om det finns ett behov av lokaler så att föreningar kan driva sin verksamhet. Alla Stadsholmen fastigheter rustas enligt en underhållsplan, så även de fastigheter som innehåller föreningsverksamhet. Det finns åtgärder som ibland måste skjutas framåt på grund av att åtgärder inte ryms i budgeten för perioden. Men generellt är Stadsholmen fastigheter väl underhållna och uppfyller både fastighetsägaransvaret och hyresgästernas krav.

För att kunna fortsätta investera och underhålla fastigheterna måste hyresintäkterna täcka kostnaderna. Flera av föreningarna betalar idag i princip en ”självkostnadshyra” som är baserad på underhålls- och driftkostnader för fastigheterna. Vid de tillfällen större investering måste genomföras måste också hyresnivån ses över för att kompensera investeringen. Stadsholmen uppdrag är inte att subventionera föreningsverksamhet utan att prioritera sitt uppdrag att säkerställa en god långsiktig kvalitet på de kulturhistoriska fastigheterna. Föreningar som hyr lokaler är oftast ansvarig för det inre underhållet och att lokalen uppfyller myndighetskraven för deras verksamhet. Uppfattning är att deras ekonomiska möjligheter att genomföra nödvändiga åtgärder eller att hantera hyreshöjningar till följd av renoveringsinvesteringar ofta är små vilket långsiktigt kan leda till att kulturhistoriska värden går förlorade eller att de inte har möjlighet att vara kvar som hyresgäst.

Fremia

Fremias yttrande daterat den 7 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Fremia tillstyrker motionens tre att-satser. Fremia föreslår också att staden antar tydliga riktlinjer för hyresjusteringar vid renovering för ideell och idéburen sektor, inför trappningsmodeller för hyresövergångar, säkerställer evakueringslösningar med återflyttningsrätt samt etablerar en strukturerad dialog- och förhandlingsordning med berörda föreningar och de kommunala fastighetsägarna.

Fremias bedömning och resonemang

Civilsamhället, idéburen och ideell verksamhet levererar stora samhällsvärden; delaktighet, inkludering, gemenskap, opinionsbildning, folkhälsa och innovation. Värden som inte fångas i traditionella investeringskalkyler. När hyreshöjningar efter renovering blir kraftiga, utan skydd och framförhållning, uppstår en risk för undanträngning från attraktiva lägen där verksamheterna gör som mest nytta. Samtidigt finns ett reellt och uppdämt renoveringsbehov, särskilt i äldre bestånd. Fremias slutsats är att renoveringar måste genomföras, men med social och verksamhetsmässig hänsyn så att föreningarna kan vara kvar eller ges likvärdiga alternativ.

För att uppnå motionens syfte menar Fremia att kommunstyrelsen kan föreslå kommunfullmäktige en ytterligare inriktning nedan, utöver motionens tre att-satser:

1. Skapa riktlinjer för hyresjustering vid renovering för civilsamhället

- Inför en modell med en trappad hyresinfasning (ex. 3–10 år), i dialog med berört föreningsliv, för att säkerställa rimliga hyresnivåer efter större renoveringar.
- Definiera nyttjanderabatter och tak för hyresutveckling kopplade till verksamhetens allmännytta och betalningsförmåga.
- Säkerställ transparens i hur hyresnivåer beräknas efter renovering.

2. Evakuering, återflytt och lokalförsörjning

- Garanti om rimliga evakueringslokaler under renoveringstid.
- Avtalad återflyttningsrätt till ursprungslokalen eller erbjudande om likvärdig lokal i jämförbart läge.

3. Strukturerad dialog och förhandlingsordning

- Ge berörda nämnder/bolag i uppdrag att upprätta en förhandlingsordning med föreningslivet och dess företrädare där tidig dialog, konsekvensanalys och tidsplanering är obligatoriska steg.
- Etablera ett samverkansråd med representanter för stadens lokalförvaltande nämnder/bolag och civilsamhället.

4. Kulturhistorisk fond och finansieringsprinciper

- Utred motionens förslag om en kulturhistorisk fond vidare och pröva hur fonden kan användas för att undvika hyreschocker (t.ex. genom tidsbegränsade hyresstöd i samband med renovering) samt för att säkra kulturhistoriska värden utan att föreningar trängs undan.

5. Konsekvensbedömning vid beslut

- Inför krav på samlad verksamhets- och samhällsekonomisk konsekvensbedömning innan beslut om renovering och ny hyressättning i lokaler med ideell verksamhet.

6. Uppföljning och rapportering

- Årlig rapport till kommunstyrelsen om antal berörda föreningar, hyresutveckling, evakueringslösningar, återflytt och eventuella avvecklingar – med åtgärdsförslag där målen inte nås.

Bedömda konsekvenser

I stadens fortsatta utredningsarbete av dessa mycket viktiga frågor finns det givetvis många aspekter att gå igenom och värdera. Från Fremias sida tror vi dock att en inriktning i linje med ovan skulle medföra en rad viktiga konsekvenser för relevanta intressenter.

- **För medborgarna:** Bättre och mer jämlik tillgång till föreningslivets kultur-, bildnings- och fritidsutbud i närområdet, minskad otrygghet vid långvarig tomställning samt stärkt social sammanhållning genom kontinuitet i verksamheterna.
- **För föreningslivet:** Ökad förutsebarhet och bättre förutsättningar att planera verksamhet och finansiering över tid.
- **För staden:** Högre administrativ precision men lägre risk för tomställning och negativ påverkan på stadsliv, trygghet och kulturarv.
- **För ekonomin:** Riktade och tidsbegränsade stödmekanismer (trappning/återflytt/fond) kan minska behovet av akuta insatser och undvika förluster kopplade till avvecklade verksamheter.

Fremia ser fram emot att följa stadens fortsatta arbete på området. Vi står gärna till förfogande för ytterligare dialog.

Stockholms läns Bildningsförbund

Stockholms läns Bildningsförbunds yttrande daterat den 30 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms läns Bildningsförbund, SLB, anser att det är viktigt att värna stadens föreningsliv, där studieförbunden är en viktig del. Motionärerna påpekar faran med

att omfattande renoveringar av anrika lokaler riskerar att höja hyrorna så att föreningsverksamhet i väl fungerande lokaler måste flyttas.

SLB anser att det vore olyckligt om högre hyror gör att man måste lämna väl fungerande lokaler. För studieförbunden, som redan drabbats hårt av nedskärningar av statliga medel med 30 procent, vore det ytterligare en ekonomisk belastning.

SLB anser dock att problemet med de nämnda och eventuellt högre hyrorna till stor del skulle kunna avhjälpas genom att staden använder sig av differentierad hyressättning. Mot denna bakgrund är SLB inte för någon av de tre förslagen 1-3 till kommunfullmäktige som lämnas i motionen.

Reservationer m.m.

Fastighetsnämnden

Reservation av Hansi Karppinen (L)

Hansi Karppinen (L) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra följande:

Stockholms föreningsliv är en ovärderlig del av stadens sociala sammanhållning. Det är i föreningarna barn och unga hittar gemenskap, det är där vuxna möts och engagerar sig, och det är genom föreningslivet som våra kulturhistoriska byggnader fylls med liv och blir tillgängliga för stockholmarna. Ändå har vi gång på gång sett hur staden låter föreningar bära konsekvenserna när byggnader förfaller och renoveringar till slut måste göras. Resultatet blir kraftigt höjda hyror eller i värsta fall vräkningar, något som slår hårt mot både verksamheterna och de människor som är beroende av dem.

Det är hög tid att staden tar sitt ansvar. Därför vill vi liberaler se en kulturhistorisk fond som kan bidra till att täcka de kostnader som uppstår när våra mest värdefulla byggnader rustas upp. På det sättet kan vi undvika att hyrorna skenar och i stället skapa stabilitet för föreningar som redan kämpar med små ekonomiska marginaler. En sådan fond är inte en lyx, utan en nödvändig investering i både vårt kulturarv och i ett starkt civillsamhälle.

Den rödgröna majoriteten har alltför ofta låtit renoveringar ställas mot föreningslivet. Vi menar att staden måste klara av att göra båda delarna: bevara våra historiska byggnader och samtidigt ge föreningarna rimliga villkor. Det kräver politiska prioriteringar, långsiktighet i budgeten och ett aktivt ansvarstagande.

För oss Liberaler är föreningslivet inget särintresse, det är en grundbult i ett levande Stockholm. Med en kulturhistorisk fond och en tydligare vilja att värna föreningarna kan vi se till att renoveringar inte blir ett hot, utan en möjlighet, för både stadens byggnader och de verksamheter som ger dem mening.

Kulturnämnden

Reservation av Isabel Smedberg-Palmqvist (L)

Se reservation anförd av Hansi Karppinen (L) under fastighetsnämnden.